

จดหมายข่าว งานสุขภาพ

ความร่วมมือไทย - ลาว ด้านการแพทย์และสาธารณสุข
ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ISSN 1685 - 6643

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม 2010

ในวาระดิถี ขึ้นปีใหม่
 ขอเทพีที่ทั่วโลก มาเสกสรรค์
 ให้ลาวไทย จังจีน ความสัมพันธ์
 รักเข้านั้น ปัสวี วันเสียมคดาง
 คิดสิ่งใด งอไห้ สมดังหวัง
 มีพลัง แข็งแรง มากกลางกลาง
 ร่ำรวงงต เงินทอง กองมากมาง
 สุขใจงาน แสหนสบาย หลางหลางเทอย
 นางกฤษณะ สิงขานุกิจ

การประชุมวิชาการการแพทย์และสาธารณสุข

ตามพระราชดำริใน สปป.ลาว	2-4
เรื่องน่ารู้สำหรับการจัดฟันในผู้ใหญ่	5
การดูแลสุขภาพครอบครัว	6-7
ข้อควรรู้เกี่ยวกับยาแก้ปวด	8-9

พยาธิใบไม้ดิบ	10
ตับ...สำคัญใจ	11
กระดานข่าว	12
คอลัมน์ ตอบ - ถาม ชักมฝั่งโขง	12

ตับ...สำคัญไฉน?

ตับเป็นอวัยวะใหญ่ที่สุดในร่างกายมนุษย์ มีลักษณะนุ่ม สีแดงอมน้ำตาล อยู่ในช่องท้องด้านขวาส่วนบน มีกระบังลมครอบไว้เสมือนหลังคา มีซีโครงเป็นเกราะกำบังทั้งด้านหน้าและด้านหลัง นอกจากนี้บางส่วนของตับยังวางอยู่บนกระเพาะอาหาร และบนพื้นผิวบางส่วนของตับยังมีถุงน้ำดีอยู่

ตับมีหน้าที่สำคัญหลายอย่าง อาทิ สร้างน้ำตาลเพื่อช่วยย่อยอาหารประเภทไขมัน เป็นที่เก็บสำรองอาหาร เช่น น้ำตาลกลูโคสที่เหลือใช้ในรูปไกลโคเจน เป็นแหล่งสะสมวิตามินเอ วิตามินดี และวิตามินบี 12 ช่วยสร้างธาตุเหล็ก ทองแดง ไขมัน โปรตีน และภูมิคุ้มกัน สร้างสารป้องกันการแข็งตัวของเลือด และมีเซลล์ที่ทำหน้าที่กินและทำลายเชื้อโรค กำจัดสารพิษที่ถูกดูดซึมจากลำไส้เข้าสู่กระแสเลือด ซึ่งหากตับทำหน้าที่บกพร่องจะก่อให้เกิดปัญหามากมาย เช่น อาการตีชาน ที่เกิดจากท่อน้ำดีอุดตัน หรือเกิดจากการสร้างน้ำดีมากเกินไป และเซลล์ตับถูกทำลายอันเกิดจากการอักเสบติดเชื้อ ทำให้ผู้ป่วยมีอาการตัวเหลืองตาเหลือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิง วิไลรัตน์ นุชประมุข
คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การตรวจเลือดเพื่อดูการทำงานของตับและทางเดินน้ำดีอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 การตรวจวิเคราะห์ความผิดปกติของตับหรือทางเดินน้ำดี

การตรวจวัดระดับเอนไซม์ AST (aspartate amino transferase) หรือ SGOT (serum glutamic oxaloacetate transferase) และ ALT (alanine amino transferase) หรือ SGPT (serum glutamic pyruvate transferase) ซึ่งเป็นสารที่เซลล์ตับสร้างขึ้น ในภาวะที่ตับทำงานปกติ ในเลือดจะมีเอนไซม์ 2 ตัวนี้ในระดับต่ำมาก เมื่อเซลล์ตับถูกทำลาย เอนไซม์จะถูกปล่อยออกมาทำให้มีค่าสูง

ขณะเดียวกัน การตรวจวัดระดับเอนไซม์ที่สร้างจากเซลล์บุท่อน้ำดีที่สำคัญ คือ ALP (alkaline phosphatase) และ GGT (gamma glutamyl transpeptidase) ยังช่วยให้ทราบว่ามี การอุดตันของระบบทางเดินน้ำดีหรือไม่

กลุ่มที่ 2 การตรวจวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ของตับ

การตรวจกลุ่มนี้ได้แก่ การวัดระดับโปรตีนชนิดอัลบูมิน (albumin) ในเลือด และการวัดระยะเวลาการแข็งตัวของเลือด อัลบูมินเป็นโปรตีนที่มีความสำคัญมาก ทำหน้าที่อุ้มน้ำให้คงอยู่ในกระแสเลือด เนื่องจากผนังเส้นเลือดยอมให้น้ำหรือสารโมเลกุลเล็กๆ ผ่านได้โดยอิสระ หากไม่มีอัลบูมิน น้ำจะออกมาอยู่ในช่องว่างระหว่างเซลล์ เกิดภาวะที่เรียกว่าบวมกดนูนโดยเฉพาะที่หลังเท้า

อัลบูมินเป็นโปรตีนที่ตับสร้างขึ้นได้เอง ดังนั้นถ้าระดับอัลบูมินลดลง ก็บ่งชี้ถึงการทำหน้าที่ของตับที่เสื่อมลง ซึ่งมักจะเกิดขึ้นในกรณีโรคตับเรื้อรัง เพราะอัลบูมินจะมีค่าชีวิตเฉลี่ย 21 วัน นั้นหมายความว่าผู้ป่วยต้องมีปัญหาเรื่องตับมาระยะหนึ่งจึงทำให้ตรวจพบค่าอัลบูมินที่ต่ำลง

สำหรับการวัดระยะเวลาการแข็งตัวของเลือดที่เรียกว่า prothrombin time หรือ PT นั้น วัดได้จากเมื่อเกิดบาดแผล เลือดจะแข็งตัวช้าหรือเลือดหยุดไหลยาก เนื่องจากโปรตีนที่ทำให้เลือดแข็งตัวซึ่งสร้างได้จากตับลดลง แสดงว่าตับมีอาการเสื่อมสภาพ จึงสร้างโปรตีนเหล่านี้ได้ลดลง